

Spis treści

Anna Ćwiakała-Małys, Wioletta Nowak, Analiza wrażliwości zysku w przedsiębiorstwie o produkcji wieloasortymentowej

Elżbieta Dudek, Zasady prowadzenia komputerowych ksiąg rachunkowych w świetle znowelizowanej ustawy o rachunkowości

Ewa Engelgardt, Narzędzia procesu rozumowania w teorii ograniczeń E. Goldratta

Maciej Frenzel, Utrata wartości aktywów w świetle regulacji międzynarodowych i amerykańskich

Cyryl Kotyla, Szacowanie ryzyka badania instrumentów finansowych

Monika Marcinkowska, Zamortyzowany koszt - wycena niektórych instrumentów finansowych banku

Kazimierz Sawicki, Problem przedstawienia wyników rewizji sprawozdań finansowych przedsiębiorstwa

Ewa Śnieżek, Marcin Michalak, Przemysław Czajor, Rachunek przepływów pieniężnych w Japonii na tle harmonizacji międzynarodowej

Adam Żwirbla, Niektóre dyskusyjne problemy badań analitycznych (propozycje metodologiczne)

Z życia studenckich kół naukowych rachunkowości

Piotr Łaszczyk, Przykład zastosowania rachunku kosztów docelowych

Przemysław Zasztowt, Ustalanie cen według zasad rachunku kosztów docelowych

Ze współpracy z zagranicą

Aki Fijunuma, Komentarz w sprawie firmy Enron. Zaangażowanie światowych organizacji rachunkowości w ochronę interesu publicznego

Konferencje naukowe w zakresie rachunkowości w Polsce organizowane w 2002 r. przez szkoły wyższe

Międzynarodowe konferencje w dziedzinie rachunkowości w 2002 roku

Informacja dla autorów

Anna Ćwiakała-Małys, Wioletta Nowak,
Analiza wrażliwości zysku w przedsiębiorstwie o produkcji
wielosortymentowej
Streszczenie

W niniejszym artykule przedstawiono teoretyczne ujęcie analizy funkcjonowania dźwigni w przedsiębiorstwie produkującym «-asortymentów oraz przeanalizowano wzory umożliwiające obliczenie *DOL*, *DFL*, *DTL*, zarówno w podejściu wielowymiarowym, jak i w jednowymiarowym.

Sensitivity analysis for a multiproduct company
Summary

This paper contains a theoretical description of sensitivity analysis for a multiproduct company, and presents a way of calculating the degree of operating leverage, degree of financial leverage and degree of total leverage both in multi and one dimensional case.

Elżbieta Dudek,
**Zasady prowadzenia komputerowych ksiąg rachunkowych w świetle
znowelizowanej ustawy o rachunkowości**
Streszczenie

Artykuł przedstawia zarys obowiązków przedsiębiorstw, które wynikają z nowych regulacji ustawy o rachunkowości (Dz. U. Nr 113, poz. 1186). Nowe przepisy ustawy o rachunkowości ułatwiają zastosowanie komputerowych technik prowadzenia rachunkowości, ale powodują także powstanie nowych obowiązków dla kierowników jednostek i księgowych.

W opracowaniu zostały omówione zmiany w zasadach prowadzenia rachunkowości komputerowej.

**The principles of keeping computer accounts in the light of the amended
Accounting Act**
Summary

The article outlines companies' obligations, which result from the new regulations of the Accounting Law (Dz. U. Nr 113, poz. 1186). These new regulations facilitate the usage of computers in accounting but they also impose new responsibilities on managers and accountants. This paper discusses the changes in the rules of computer accounting.

Ewa Engelgardt,

Narzędzia procesu rozumowania w teorii ograniczeń E. Goldratta

Streszczenie

Istota teorii ograniczeń Goldratta opiera się na założeniu, że każdy realny system (także przedsiębiorstwo) ma jakieś, przynajmniej jedno, ograniczenie. Jest nim czynnik, który hamuje rozwój organizacji i uniemożliwia jej osiągnięcie zamierzonego celu. Ograniczenia te mogą mieć charakter zarówno fizyczny, jak i niematerialny.

Teoria ograniczeń była rozwijana przez Goldratta w trzech kolejnych fazach. Proces rozumowania jest jej ostatnią częścią. Celem artykułu jest przedstawienie całego mechanizmu procesu rozumowania.

Proces rozumowania jest zbiorem logicznie ugruntowanych technik, mających postać diagramów przyczynowo-skutkowych. Są one zaproponowanymi przez Goldratta narzędziami sprawnego rozwiązywania problemów sfery niematerialnej, mają umożliwić właściwą identyfikację problemu, odnalezienie rozwiązania oraz skuteczne wdrożenie opracowanej procedury postępowania w życie. Proces rozumowania ma wspomóc menedżerów w efektywnym zarządzaniu przedsiębiorstwem. Dla osiągnięcia tego celu powinni oni stosować zasady logicznego rozumowania w postaci diagramów przyczynowo-skutkowych.

The Tools of Thinking Process in Goldratt's Theory of Constraints

Summary

The core idea in the Theory of Constraints is that every system (also profit-making company) must have at least one constraint. The constraint is a factor that limits the company's developments and prevents the company from achieving the intended target. These constraints may be both of physical and non-physical nature.

The Theory of Constraints consists of three parts. The third part of Goldratt's theory is called Thinking Process. The aim of this paper is to present the whole mechanism of Thinking Process.

Thinking Process is a collection of logic-based tools that can help managers diagnose problems, find solutions and draw up successful implementation plans.

The main purpose of the article is to show how to use TOC logic tools to solve various management problems. The Thinking Process is quite general and can be applied to many kinds of them. The tools of Thinking Process should support managers in effective management of business activity. To achieve this aim the managers should apply the roles of Thinking Process, which prescribes the use of logical trees.

Maciej Frendzel,
**Utrata wartości aktywów w świetle regulacji międzynarodowych i
amerykańskich**
Streszczenie

Praca przedstawia porównanie standardów odnoszących się do zagadnienia utraty wartości - międzynarodowego MSR 36 oraz amerykańskiego FAS 144. Artykuł omawia główne różnice między regulacjami: różne definicje utraty wartości oraz wartości/kwoty możliwej do odtworzenia/odzyskania (ang. *recoverable amount*), różne procesy ustalania i pomiaru odpisu z tytułu utraty wartości, oraz różne techniki ustalania wartości bieżącej (ang. *present value*) przyszłych przepływów środków pieniężnych.

Opracowanie stanowi próbę odpowiedzi na pytanie, które z analizowanych podejść daje lepszą reprezentację ekonomiczną zagadnienia utraty wartości.

**Impairment of assets in the light of international and American
regulations**
Summary

This paper presents a comparison of standards concerning the impairment of assets - IAS 36 and FAS 144. The article discusses main differences between the mentioned regulations: different definitions of impairment and recoverable amount, different processes of recognition and measurement of impairment loss and different present value techniques. The paper considers also which of the analyzed solutions gives a better economic representation of the impairment issue.

Cyryl Kotyla,
Szacowanie ryzyka badania instrumentów finansowych
Streszczenie

Instrumenty finansowe są coraz bardziej złożone i skomplikowane (zwłaszcza pozagiełdowe), ich wykorzystanie przez podmioty coraz bardziej powszechne, a zasady rachunkowości dotyczące ujawniania, pomiaru wartości i prezentacji ulegają ciągłemu rozwojowi. Derywaty są bardzo użytecznym narzędziem ograniczającym ryzyko finansowe, lecz równocześnie same wiążą się ryzykiem. Duże i niespodziewane zmiany wartości instrumentów finansowych narażają na ryzyko, że potencjalna strata może znacznie przekroczyć wartości derywatów aktualnie występujące w bilansie (jeżeli takie w ogóle są). Dodatkowo, w związku ze stopniem skomplikowania operacji związanych z derywatami, zarząd jednostki może nie w pełni rozumieć ryzyko wykorzystywania derywatów.

Powyższa charakterystyka instrumentów finansowych spowodowała nie tylko wzrost ryzyka prowadzonej działalności po stronie przedsiębiorców, lecz także wzrost ryzyka po stronie audytorów badających instrumenty finansowe.

Audit risk assessment of financial instruments
Summary

Financial instruments are becoming more complex and sophisticated (especially those over the counter), their use is becoming more commonplace and accounting rules of their disclosures, measurement and presentation are still developing. Derivatives are very useful tools to decrease financial risk, but on the other hand are very risky business themselves. Large and sudden decreases in value may increase the risk that an accounting loss to an entity using derivatives may exceed the amount, if any recorded, on the balance sheet. Furthermore, because of the complexity of derivative activities, management may not fully understand the risk of using derivative instruments.

These characteristics of derivative activities and derivative financial instruments have resulted in increased business risk of entities as well as auditors' risk in conducting an audit of financial instruments.

Monika Marcinkowska,

Zamortyzowany koszt - wycena niektórych instrumentów finansowych banku

Streszczenie

Metoda amortyzowanego kosztu, zwana również metodą skorygowanej ceny nabycia, jest jedną z metod zalecanych do wyceny niektórych kategorii aktywów i zobowiązań finansowych. Akty wykonawcze do znowelizowanej ustawy o rachunkowości wprowadzają wymóg jej stosowania w odniesieniu do wielu instrumentów finansowych.

Artykuł prezentuje specyfikę tej metody wyceny. Zawarte przykłady obrazują sposób przeprowadzenia szacowania wartości bilansowej instrumentów finansowych oraz wskazują podstawowe zalety tej kategorii wyceny. Przykłady oparto na specyfice bankowych aktywów i zobowiązań finansowych, jednakże zasady te bez trudu można rozciągnąć na inne podmioty.

Amortized Cost- the valuation of selected financial assets and financial liabilities of a bank

Summary

Amortized cost method is one of the valuation methods relating to some kinds of financial assets and financial liabilities. The executive deeds relating to the amended Accounting Act require its use in relation to many financial instruments. The paper presents the specificity of the method. Presented examples show how to estimate the book value of financial instruments and stress the basic advantages of this valuation category. The examples are based on the financial assets and financial liabilities of a bank but the rules can be surely spread to other entities.

Kazimierz Sawicki,
Problem przedstawienia wyników rewizji sprawozdań finansowych
przedsiębiorstwa
Streszczenie

Przedmiotem badania przeprowadzanego przez biegłego rewidenta jest sprawozdanie finansowe przedsiębiorstwa, natomiast celem rewizji finansowej jest zapewnienie wiarygodności informacji zawartych w sprawozdaniu. Rezultaty badania są przedstawiane w krótkim lub długim sprawozdaniu, w Polsce zaś - w postaci opinii wraz z raportem biegłego rewidenta.

W artykule opisano różne formy i zawartość informacyjną sprawozdań z badania sprawozdania finansowego, a także propozycje zmian tym zakresie.

The problem in presenting the results of financial statement auditing
Summary

The subject of auditing is the financial statement of the company, while the aim of auditing is to provide true and reliable information included in financial statements.

The results of auditing are presented in a short or long report. In Poland they are presented in the form of auditor opinion with the report.

The article provides different forms of financial statement auditing and also suggestions for changes in this field.

Ewa Śnieżek, Marcin Michalak, Przemysław Czajor,
Rachunek przepływów pieniężnych w Japonii na tle harmonizacji
międzynarodowej
Streszczenie

Celem niniejszego artykułu jest zapoznanie Czytelnika z modelem sprawozdawczości finansowej w zakresie przepływów pieniężnych, jaki obowiązuje w Japonii. Kraj ten reprezentuje kontynentalny model rachunkowości, którego rozwiązania służą głównie ochronie kredytodawców oraz przyświecają celom makroekonomicznym. Artykuł ten na wstępie przedstawia system rachunkowości i proces tworzenia regulacji w tym kraju oraz historyczne uwarunkowania przyjętych rozwiązań. Głównymi źródłami regulacji są: ustawa o obrocie papierami wartościowymi, prawo handlowe osób prawnych oraz prawo podatkowe osób prawnych. Następnie podjęto tematykę dotyczącą przepływów pieniężnych w sprawozdawczości finansowej przedsiębiorstw japońskich. Autorzy zauważają silny wpływ rachunkowości amerykańskiej (a zatem modelu anglosaskiego) na regulacje japońskie (model kontynentalny) będący rezultatem amerykańskiej administracji w Japonii po II wojnie światowej. Ujawnienia dotyczące przepływów funduszy (jak je nazwano) były wymagane już od 1987 roku (równoległe z opublikowaniem amerykańskiego standardu SFAS 95 dotyczącego przepływów pieniężnych). Dotyczyły one jednak tylko przedsiębiorstw notowanych na giełdzie.

Standard dotyczący skonsolidowanych sprawozdań z przepływów pieniężnych został opublikowany dopiero na początku roku 2000.

W artykule zaprezentowano zakres i format sprawozdania, zarówno obowiązujący do 2000 r., jak i po wprowadzeniu zmian (wyróżnione zostały cztery substandardy uwzględniające sprawozdawczość śródroczną). Omówiono też definicje przyjęte dla potrzeb sprawozdania cash-flow, kategorie przepływów pieniężnych z poszczególnych rodzajów działalności, kwestie związane z opodatkowaniem oraz informacje uzupełniające.

**Cash Flow Statement in Japan in the context of international
harmonization**
Summary

The objective of this article is to present the model of financial reporting of cash flow in Japan. This country represent the model of continental accounting (similar as in Poland) which protects creditors in comparison with Anglo-Saxon's accounting (which protects investors). The system of accounting and the process of making law in Japan are presented in the beginning of this article. The historical background of adopted rules are also showed. He Securities Act, the commercial law and the fiscal law are the main regulations that influence activity of Japanese listed companies. The next subject is financial reporting of cash flow in Japanese listed companies. The authors point out significant influence of American rules of accounting (which is an example of Anglo-Saxon's accounting model) as a result of American administration in Japan just after the second world war. Disclosures

concerning funds flow (this name was used in the past) have been obligatory since 1987. This means they were in force parallel with the American SFAS No. 95 about cash flow reporting). Standard of consolidated financial statements of cash flow was published in the beginning of 2000. The scope and format of cash flow statement were presented in this article. The comparison between the prior format and the new one were made (the new standard is divided into four sub-standards which make it obligatory to present interim financial reporting as well). The following subjects are highlighted: definitions due for financial statement of cash flow, cash flow's categories of different activities, issues concerning taxation and additional information. Authors point out the possibility of transforming Japanese cash flow statement into format obligatory for companies listed on American stock exchanges.

Adam Żwirbla,
Niektóre dyskusyjne problemy badań analitycznych (propozycje metodologiczne)
Streszczenie

Zjawiska ekonomiczne w dzisiejszych czasach charakteryzuje ogromna złożoność i różnorodność. To zaś sprawia, że nie zawsze mogą być użyte klasyczne metody stosowane w badaniach analitycznych. Istnieje więc potrzeba doskonalenia tych metod, a często oczekuje się nowych, lepszych narzędzi badawczych.

W przedstawionym artykule proponuje się m. in. uogólnienie pojęcia wskaźnika tempa zmian, a także uogólnienie wskaźnika rentowności, tak aby obejmowały one swym zakresem incydentalne przypadki. Ponadto artykuł przedstawia istotę związku odchylenia bezwzględnego zjawiska ekonomicznego z odchyleniem względnym tego zjawiska. Z relacji wiążącej oba rodzaje odchyleń wypływają interesujące wnioski, które wzbogacają arsenał metod badawczych analizy ekonomicznej.

Some controversial problems of economic analysis
Summary

Economic phenomena are nowadays characterised by great complexity and diversity. As a result, classical methods used in analytical research are not always applicable. Therefore these methods need to be improved and new, better research tools should be developed.

The paper presents proposals for generalisation of the rate of change indicator and generalisation of the profitability ratio so as to cover also incidental cases. It also explains the nature of the relation between absolute and relative variances of economic phenomena. From this relationship some interesting conclusions can be drawn which improve the theory of economic analysis.

Piotr Łaszczuk,
Przykład zastosowania rachunku kosztów docelowych
Streszczenie

Opracowanie stanowi przykład zastosowania rachunku kosztów docelowych w hipotetycznej firmie Kitchenhelp. W pierwszej części zostały przedstawione kolejne kroki prowadzące do ustalenia kosztu docelowego. W następnym fragmencie zaprezentowano proces postępowania w fazie osiągania założonego wcześniej kosztu docelowego. Dalsze etapy stanowią kalkulację możliwej do osiągnięcia redukcji bieżącego kosztu produktu. W ostatniej części przedstawiono typowy cykl inżynierii wartości oraz zwrócono szczególną uwagę na obliczanie indeksu wartości, co jest punktem wyjścia do wytypowania funkcji produktu, których koszty należy redukować.

W podsumowaniu wskazano na korzyści, jakie może osiągnąć firma stosując rachunek kosztów docelowych.

Target Costing – illustration

Summary

This paper presents an exemplification of how to implement the Target Costing process in a firm and it is based on hypothetical company „Kitchenhelp". The first part shows steps leading to setting up the target cost. The next paragraph presents the process of dealing with the phase of reaching the target cost which was set up earlier. The following sections present the calculation of product's current cost reduction possible to achieve. The last part of the paper presents a typical cycle of Value Engineering. Attention is drawn in particular to assessing of the value index, which is a starting point for indicating the functions of a product, which are the best candidates for cost reduction. In the conclusion the benefits of implementing the target costing system are emphasized.

Przemysław Zasztowt,
Ustalanie cen według zasad rachunku kosztów docelowych
Streszczenie

Niniejszy artykuł prezentuje różnorodne techniki wykorzystywane przy ustalaniu ceny dla potrzeb rachunku kosztów docelowych. Prostymi technikami jest wycena matematyczna funkcji dodatkowych, wycena cech fizycznych oraz wycena cechy dominującej.

W praktyce firmy wykorzystują do ustalenia cen bardziej skomplikowane zależności. Firma Nissan uwzględnia dodatkowo wewnętrzne i zewnętrzne oczekiwania różnorodnych podmiotów. Idea ciągłej poprawy (*kaizen*) stanowi logiczną podstawę dla firmy Topcon do ustalania cen na poziomie niższym niż konkurenci. Dla firmy SONY najważniejsze jest oszacowanie ceny, jaką skłonni są zapłacić konsumenci za wyrafinowany technologicznie projekt produktu.

Metodyka służąca do ustalenia poziomu cen w przedsiębiorstwie powinna być wynikiem interpretacji strategii rynkowej przedsiębiorstwa. Szczególnie istotne jest w tym wypadku właściwe zidentyfikowanie docelowego segmentu klientów. Ceny ustalane w sposób rynkowy powinny być weryfikowane w procesie inżynierii wartości, który polega na dopasowaniu projektu produktu do warunków rynkowych. Proces ten pozwala na ustalenie cen zwiększających możliwości rynkowe przedsiębiorstwa poprzez lepsze wykorzystanie jego atutów.

Setting prices according to target costing principles

Summary

The most important advantage of target costing is to use market information for planning costs. It mainly uses data about a price level and its correlation with product functions. This article presents varied techniques used for setting prices in target costing. Simple techniques are: mathematical valuation of additional functions; valuation of physical characteristics and valuation of a main feature. In practice companies use more sophisticated relations for setting prices. Nissan takes into consideration expectations of interior and exterior stakeholders. The idea of continuous improvement (*kaizen*) is a logical reason for company named Topcon to set price at a lower level than competitors. The main problem for SONY is to assess prices for high-tech products which exist only as a technological design document. Methodology used in a company for setting the price level has to be a result of interpretation of a company market strategy. The most important part of this process is to collect data from company target customers. Prices established on the basis of market information should be verified by value engineering, which matches product with market conditions. This process helps a company to set prices which are the source of the best use of company advantages.